

4. Гурьянова Т. Ю. Формирование поликультурной компетентности студентов вузов (на материале обучения иностранному языку) : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Т. Ю. Гурьянова. – Чебоксары, 2008. – 20 с.
5. Перетяга Л. Є. Дидактичні умови формування полікультурної компетентності молодших школярів : дис ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Перетяга Людмила Євгенівна. – Х., 2007. – 247 с.
6. Кузьменко В. В., Гончаренко Л. А. Формування полікультурної компетентності вчителів загальноосвітньої школи : [навчальний посібник] / В. В. Кузьменко, Л. А. Гончаренко. – Херсон : РІПО, 2006 – 92 с.
7. Чередниченко Л. А. Формування полікультурної компетентності майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки / Любов Анатоліївна Чередниченко – Х. : Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2012. – 265 с.
8. Нові підходи до історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства : [навч. посіб. для студ. ВНЗ] / К. О. Баханов, С. С. Баханова, Є. В. Більченко, В. О. Венгерська, П. В. Вербицька, П. І. Кендзьор, І. А. Костюк, С. О. Терно / за заг. ред. К. О. Баханова. – Л. : ЗУКЦ, 2012. – 164 с.
9. Коханко О. М. Основи науково-педагогічних досліджень : навч. посіб. / Октавіан Михайлович Коханко. – Хмельницький : ХНУ, 2005. – 254 с.

УДК 37.018.1(510)

НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ В УМОВАХ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ПІКЛУВАННЯ (ДОСВІД КНР)

Л.С.Калашник, к. пед. н., доцент, докторант

Інститут Вищої освіти НАПН України

Стаття присвячена актуальним питанням організації системи національного виховання в багатонаціональному суспільстві, зокрема – досвіду КНР. На сьогодні КНР розглядає питання національного виховання як основне завдання виховання патріотичного – одного з чотирьох основних видів виховання. В статті увага також приділяється питанням стимулювання заходів з національного/патріотичного виховання з боку держави завдяки загальнокитайським соціальним програмам. Об'єктом уваги статті обрано вихованців китайської системи соціального піклування, що дає змогу розглянути окреслені питання у «чистому вигляді».

Ключові слова: патріотичне виховання, націоналізм, багатонаціональність, діти-сироти, система соціального піклування.

Калашник Л.С. НАЦИОНАЛЬНОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ-СИРОТ В УСЛОВИЯХ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОГО ПОПЕЧЕНИЯ (опыт КНР) / *Институт Высшего образования НАПН Украины, Украина.*

Статья посвящена актуальным вопросам организации системы национального воспитания в многонациональном обществе, в частности - опыту КНР. Сегодня КНР рассматривает вопрос национального воспитания как основную задачу воспитания патриотического - одного из четырех основных видов воспитания. Также в статье внимание уделяется вопросам стимулирования мероприятий по национальному / патриотическому воспитанию со стороны государства благодаря проведению общекаитайских социальных программ. В качестве объекта внимания статьи избраны воспитанники учреждений китайской системы социального попечения, что позволяет рассмотреть указанные вопросы в «чистом виде».

Ключевые слова: патриотическое воспитание, национализм, многонациональность, дети-сироты, система социального попечения.

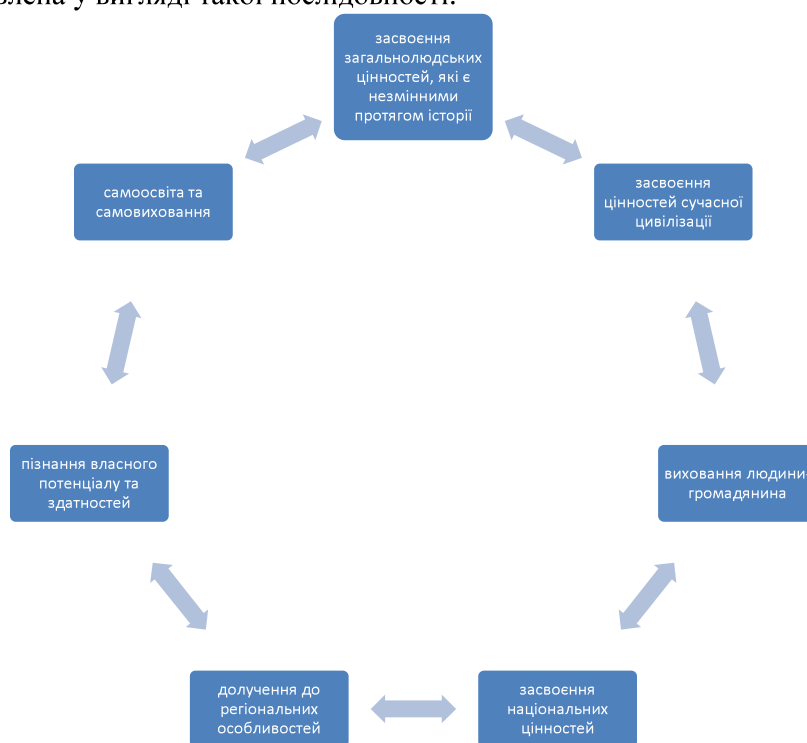
Kalashnyk L. S. NATIONAL EDUCATION OF ORPHANS IN THE SYSTEM OF SOCIAL CARE (the experience of PR China) / Institute of Higher Education National Academy of pedagogical sciences of Ukraine, Ukraine.

This paper focuses on topical issues of system of national education in a multicultural society, in particular - the experience of P.R. China is under consideration. Today, China considers national education as a primary goal of the patriotic education - one of the four main types of education in the Chinese scientific area. The article also focuses on the promotion of activities on national/patriotic education by the state through the all-over-China's social programs. As the object of attention of the Article elects institutions of Chinese social and care system that allows us to see these issues in its "pure form".

Key words: patriotic education, nationalism, multi-ethnic society, orphans, the system social care.

Постановка проблеми. Національним вихованням прийнято вважати особливості виховно-освітньої системи, які враховують історію і культуру країни, своєрідність національних відносин і національного характеру людей. Національне є дуже важливим компонентом в освіті та вихованні як людини, так і суспільства загалом. Однак це вступає в протиріччя зі світовою тенденцією до інтеграції культур, до інтернаціоналізації людства. Втративши національну своєрідність, історію, культуру, мову, нація втрачає багато чого не тільки для себе, але і для всього людства. Однак національне може перерости в націоналізм (шовінізм), своєрідний егоїзм нації, який у середині ХХ століття замкнув на фашизм.

Національна освіта і виховання є невід'ємною частиною процесу формування та відтворення культури кожної країни. Саме завдяки національній освіті та вихованню встановлюється свого роду система цінностей людини і соціуму, яка може бути представлена у вигляді такої послідовності:

Слід зазначити, що складові цієї системи пов'язані між собою та впливають не лише на своїх найближчих сусідів, але і на всі інші компоненти. Також відправною точкою для розвитку всієї системи може слугувати будь-який з компонентів: людина може почати усвідомлювати загальнолюдську цінність витворів мистецтва місцевих гаптувальниць через усвідомлення унікальності їх творчості, але і може, зайнявшись самоосвітою, знайти риси класичної архітектури епохи бароко в будинках сусідньої вулиці та зрозуміти свою причетність до загальнолюдського естетичного ідеалу.

Традиційно, національне виховання виконує такі функції:

- формує національну свідомість і самосвідомість, визначальну соціальну адаптацію і входження індивіда в зону ближнього і середнього соціального оточення;
- виховує якості особистості, особливо притаманні цьому народу: німецька точність, педантизм, міцність духу, дисциплінованість, звичка до праці; американський прагматизм, змагальність, розкутість; японське шанування природи, неймовірна працьовитість, любов до гармонії, прихильність до власної національної культури; українська волелюбність, товариськість, повага до освіченості, тонке почуття гумору, гостинність тощо;
- забезпечує спадкоємність поколінь у сфері життєвого, практичного досвіду;
- сприяє глибокому засвоєнню цінностей національної культури;
- надає зразки, формулює ідеали, цілі й мотиви в процесі самоосвіти і самовиховання;
- є сполучною ланкою між світовою та особистісною культурою зростаючої людини і громадянина [1; 176].

Метою статті є ознайомити українських науковців, практиків та дослідників з організацією системи національного виховання в системі закладів соціального піклування про дітей-сиріт у КНР. Вибір об'єкту дослідницької уваги, визначений як «діти-сироти, які утримуються в закладах системи соціального піклування», пояснюється тим, що сьогодні підходи до змістовного наповнення та принципів родинного виховання, а також до базових засад організації виховного процесу в школі піддаються в КНР активному перегляду в бік запозичення іноземних педагогічних технологій, гуманізації, скорочення навантаження на учня, тож організацію виховного процесу в дитячих будинках дотепер можна вважати «класикою соціалістичного Китаю».

Завданнями дослідження є:

- представити основні принципи функціонування системи національного виховання в КНР
- надати відомості щодо домінування «Принципу Китаєцентризму» в національному вихованні молоді в КНР;
- репрезентувати особливості впровадження системи національного виховання в закладах системи соціального піклування в КНР.

Аналіз джерел. Сьогодні важливим питанням подальшого розвитку Української держави є вироблення чіткої концепції національного виховання молоді. Але постає питання про те, яка система цінностей має лягти в основу цієї концепції, на чому вона повинна ґрунтуватися. На сьогодні авторами та дослідниками (слід однак зазначити, що сьогодні український інформаційний простір перевантажений проектами концепцій та розробок щодо національного виховання української молоді і не завжди автори адекватно оцінюють результати гіпотетичного впровадження цих ідей) пропонуються підходи щодо панівної ідеї українського національного виховання. Основні дебати точаться навколо декількох практичних питань:

- ідентичність змісту національного виховання для всіх регіонів України. Не є секретом, що в сучасній Україні спостерігається різне трактування історичних фактів, ролі тієї чи іншої історичної постаті, поглядів на перспективи розвитку нашої держави в ХХІ ст. між представниками різних регіонів України. Вирішенню цього питання присвячені роботи С.Лембік, К.Блінової, І.Беха, К.Чорної, М.Михайленко тощо;

- про частку регіонального національного виховання в практичному застосуванні нормативних актів щодо національного виховання молоді в Україні. Даний феномен пояснюється етнічною неоднорідністю населення України, різницею в місцевих віруваннях та традиціях, чіткістю та самобутністю усіх етнічних груп України (на відміну від Європи, де внаслідок невеликих територій країн та культурної близькості груп населення етнічні особливості є дещо знівельованими) та конституційним правом місцевого населення на національне самовизначення. Питання, присвячені цій проблемі, висвітлюються в працях І.Руснак, М.Євтуха, Ю.Заячук, Т.Мшашенко тощо;
- про роль релігійного виховання в концепції загального національного виховання в країні. Ця проблема також посилюється через внутрішньо-конфесійні чвари представників доміантної релігії – православ'я – та наявність в Україні великої кількості інших як офіційних конфесій (католики, протестанти, мусульмани, буддисти), так і не визнаних (інколи і антисоціальних) релігійних уподобань. Означені питання висвітлені у працях В. Кременя, В. Лозової, Г. Троцько, митр. Володимира (Сабодана), митр. Василя (Златолінського) тощо.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні при вирішенні питань національного виховання Україні може бути корисним та цікавим досвід Китаю, оскільки вихідні первинні умови в двох країн досить схожі: велика територія, неоднорідність та самобутність складу населення, полікультурність та полі релігійність. Незаперечним є той факт, що сучасна КНР впроваджує досить виважену державну політику щодо представників національних меншин, реалізуючи при цьому їх права на національне самовираження у повному обсязі. Враховуючи той факт, що етнічний склад КНР налічує 56 національностей (домінантна національність «хань» та 55 так званих «малих національностей»), питання кореляції національного виховання з державницьким є вкрай актуальними для цієї країни.

Китайці — великі патріоти не тільки Китаю, але й міста, села і навіть дому, в якому народились. Пересічний громадянин може надати вам вичерпну інформацію про керівний склад КПК, які закони приймаються в країні, тощо. Ідея великого невідомого Китаю глибоко сидить у китайському народі. Пересічний китаєць переживає як особисту трагедію неможливість повернути Тайвань або ряд островів, що знаходяться зараз під юрисдикцією Японії або Росії. Приєднання Гонконгу і Макао святкувалося пересічними китайцями як сімейне торжество. Це було не державне свято, а свято кожної сім'ї, кожної людини.

Найбільше в світі китаєць цінує свою Батьківщину, сім'ю і домашнє вогнище, надає перевагу своїй мові, неохоче вивчає чужі (необхідність вивчення англійської мови пояснюється дітям так: ті, хто знають англійську добре, можуть поїхати в інші країни та заробити більше грошей, оскільки заробітна платня за кордоном вища, ніж у Китаї). Дітей вчать поважати і зберігати традиції, купувати в першу чергу речі вітчизняного виробництва.

З 2001 року в Китаї третя субота вересня оголошена всенародним днем патріотичного та оборонного виховання. Ця постанова була прийнята на 23-тій сесії Постійного комітету Загальнокитайських зборів народних представників 9-го скликання згідно з 12-ю статтею Закону КНР «Про патріотичну та воєнну освіту» (квітень 2001 року). У програмах початкових і середніх шкіл Китаю, а також у коледжах і університетах, з'явився обов'язковий теоретичний предмет «Національна оборона», завданням якого є розвиток в учнів національного, патріотичного і оборонного мислення.

Основною рисою національного виховання в КНР є зрощення питань національного та патріотичного виховання та панування ідеї «китаєцентризму».

Починаючи з середини ХХ ст., завдяки активному копіюванню радянської системи виховання, в КНР було офіційно виділено 9 видів виховання (моральне (ідеологічне),

трудова, фізична, патріотична, естетична, релігійна, правова, екологічна та розумова). У педагогічній фаховій літературі дотепер виокремлюється так звана «Велика Четвірка», що складає базис сучасної китайської педагогічної науки і основа якої була закладена в працях Мао Цзедун (зокрема, стаття «Як вірно виховувати народ» [2; 156-162]). До «Великої Четвірки» належать моральне, трудова, фізична та патріотична виховання, серед яких патріотична та трудова визнаються домінуючими, а фізична та моральна – похідними.

Патріотична виховання – найважливіша ідея усієї китайської педагогіки. Воно, переважно, ґрунтується на понятті «китаєцентризму». У 1982 році генеральний секретар ЦК КПК Ху Яобан наголосив на необхідності рішуче покінути із захопленням художньою практикою Заходу, з випадками поклоніння перед закордонним, а якщо ці дії мають серйозний характер, вони повинні переслідуватись законом [6; 79]. Цей період характеризується підвищеною увагою до проблем патріотичного виховання, яке передбачало виховання китайського духу, дотримання китайських традицій. У матеріалах преси зазначалося, що „патріотизм — найкраща традиція і найвища моральна якість китайської нації”, основний „критерій оцінки окремих осіб, класів, партій, вчень, теорій та ідейних течій” [10], а „формою патріотичного виховання” було оголошено вивчення вітчизняної історії. При цьому зазначалося, що використання „книг із всесвітньої історії виправдано тільки в тому випадку, якщо в них немає схилення перед іноземним” [5; 115]. Вивчення всесвітньої історії, „яка звільнена від європоцентризму”, на думку теоретиків КНР, „буде однією з найкращих передумов виховання у молоді високих якостей будівників соціалістичної Батьківщини” [10]. У жовтні 1983 року на перше місце була висунута проблема „духовного забруднення китайської нації”. Заборонялося все закордонне, не китайське, а телебачення і преса пропагували лише китайське. Цей процес не припинився й сьогодні.

Однак усі види виховання в КНР сьогодні розглядаються з позиції патріотичного, тобто національного виховання – виховання нації китайців. Наприклад, фізичне самовиховання розглядається в КНР як обов’язок людини та ця норма є закріпленою конституцією КНР. Наприклад, під час атипічної пневмонії люди, які мали підозру на це захворювання, але не повідомили про це органам влади, були страчені за статтею «свідоме псування державного майна», оскільки усі люди в КНР вважаються власністю держави, її трудовим резервом.

Щодо екологічного виховання, слід зазначити, що взагалі поняття «екологія», «екологічне виховання», «охорона довкілля» для Китаю нові. Вони були взяті до практики організації життя лише у середині 80х рр. ХХ ст., коли країна отримала фінансову можливість приділяти увагу цим питанням. До того, визнаючи важливість питань природоохорони на високому державному та міжнародному рівнях, екологічні питання приносилися в жертву питанням економічним. Дотепер в країні існує досить споживче ставлення до природи. Хоча, з іншого боку, внаслідок того, що КНР витрачає дуже великі кошти на очисні спорудження, систему очистки повітря тощо, міжнародні експерти визнають китайські великі підприємства одними з найбезпечніших у світі [3; 217].

На сучасному етапі екологічне виховання підрастаючого покоління є часткою загальнонаціональної освітньо-країнознавчої програми «Проект Надія», яка була розпочата в жовтні 1989 р. під егідою Загальнокитайського Фонду Розвитку Дітей та Молоді (CYDF – China Youth Development Foundation). У рамках цього проекту в країні діє проект «Захист Жовтої Ріки» – він спрямований на надання загальних знань з приводу екології, захисту навколишнього середовища, знайомить дітей з природньо-кліматичними особливостями як Китаю взагалі, так і конкретного регіону, його флорою та фауною. Проект „Надія” отримав і міжнародну підтримку. У 1996 р. про програму

було заявлено в ООН і з жовтня 1996 КНР став повноправним членом програми IYPPE (International Youth-Prize Elimination), що діє при ООН [7; 15-16] .

Фонд «Чуньлей» («Весняний бутон») – Китайський фонд дітей та підлітків, що розпочав свою роботу ще в 1981 р. – проводить заняття із країнознавства та природознавства, на яких знайомить дітей з особливостями флори та фауни рідного краю, доводить унікальність природи, прищеплює дітям любов до неї. Турбота про чистоту рідного міста – також є важливою ланкою екологічного виховання дітей.

Китайська Спілка Молодих Комуністів (аналог комсомольської організації СРСР) у співпраці з Організацією Юних Піонерів КНР під час військових тренувань, які проводяться щорічно, теж приділяє увагу різноманітності рослинного та тваринного світу. Інструктори вчать дітей розрізняти лікувальні та отруйні трави, знаходити собі їжу в умовах дикої природи тощо [8; 23].

Основним завданням екологічного виховання на сьогодні уряд КНР вважає питання прищеплення навичок економії та раціонального використання природних ресурсів, вірності курсу Партії щодо екологічних питань, узгодження екологічних питань з економічними потребами країни за умов домінування останніх.

У дитячих будинках виховний компонент саме щодо патріотичного виховання є дуже сильним. Дітям змалечку прищеплюється ідея, що вони є дітьми Китаю і те, що вони втратили батьків, не є дуже великим горем – у них є Китайська держава, яка буде піклуватися про них, бо вони є її дітьми, а також сприяє цьому наявність спеціального статусу для дітей-сиріт в КНР – дитина народу (в графі «батьки» в свідоцтві про народження таких дітей пишуть: народ КНР).

Законодавчо суворо заборонено надавати адресну допомогу дітям за релігійним принципом чи створювати за цим принципом дитячі будинки чи комуни. Неофіційно мусульмани та ламаїсти Китаю намагаються виокремлювати «своїх» дітей, що опинилися в скрутній життєвій ситуації, підтримуючи їх матеріально та створюючи культурний супровід. Але за умов компактного проживання цих релігійних меншин у КНР та практики влаштування дитини до найближчого до її постійного місця проживання дитячого виховного закладу, цей процес керівництвом країни розцінюється як створення дитячих будинків для представників національних (а не релігійних) меншин, а релігійні практики та вивчення відповідної літератури – як збереження культури та самобутності представників малих національностей.

Винятком є лише діяльність Тибетського дитячого містечка – єдиного дитячого навчального закладу в КНР, що має яскраво виражену релігійну та національну спрямованість. У 1959 р. Далай-Лама, духовний лідер Тибету, втік у вигнання в індійське місто Дхарамсалу в супроводі 100 000 своїх підданих, чимало з яких залишали на батьківщині дітей, щоб прослідувати за своїм духовним лідером. Далай-лама заснував притулок для таких дітей - Тибетське дитяче село, і поклав відповідальність за це поселення на свою сестру Джетсун Пему, відому як “Мати Тибету”. У цьому “курорті тибетської культури і традиції” і його відділеннях (деякі з них розташовані за кордоном) більше 7 000 дітей живуть і вивчають тибетську мову та вірування, а також професії і ремесла [4].

Проте, багато шкіл, інтернатів, організованих місцевими громадами, у своєму навчальному процесі також приділяють велику увагу релігійним і традиційним віруванням, існуючим на цій території. Державна влада лояльно ставиться до таких проявів, вважаючи їх частиною кампанії щодо забезпечення конституційних норм про свободу віросповідання та збереження побуту і вірувань національних меншин КНР.

Характерною рисою китайців є дбайливе ставлення до історії, історичних і культурних пам'яток, його вони виховують і в своїх дітях. Велику виховну силу мають також

традиції та обряди, пов'язані з народними святами. Готуючись до них, діти непомітно для себе оволодівають не лише трудовими вміннями і навичками, народною мораллю, а й естетичною, побутовою культурою, нормами поведінки. У системі естетичного виховання китайська педагогіка важливе місце відводить також музиці, співам, танцям, національному і світовому мистецтву, літературі. Кожний дитячий будинок має самодіяльний творчий колектив; найбільш талановиті діти мають змогу за рекомендацією дитячого будинку скласти іспити та потрапити на навчання у спеціалізовані інтернати (балетні, пекінської опери, циркові тощо). Заняття певним видом творчості в дитячих будинках (як і спорт) вважається дієвим методом зменшення рівня агресії у дітей, творчі досягнення дітей – шансом привернути увагу суспільства (завдяки мас-медіа) до проблем дитячого будинку та знайти спонсорів (чи отримати додаткові фінанси від державного та місцевого урядів).

З метою збагачення культурного життя народу, в багатьох містах країни проводяться великі музичні фестивалі: «Шанхайська весна», «Фестиваль музики і квітів м. Гуанчжоу», «Пекінський фестиваль хорової музики», «Тиждень музики північно-східного Китаю», «Тиждень музики північного Китаю» тощо. Провідне місце в житті населення посідає художня самодіяльність, досягнення якої демонструються на щорічних оглядах, наприклад, «Травневі квіти» в Пекіні, «Жовтневий спів» у Шанхаї, «Концерти навчальних закладів» у провінції Фуцзянь та ін. У всіх цих заходах беруть участь і вихованці дитячих будинків. Кілька творчих колективів дитячих будинків отримали статус «національних» та навіть вдало гастролюють не тільки в КНР, але і за її межами (найвідоміший – Національний творчий колектив дитячого будинку м. Янань, у репертуарі якого є як витвори китайської опери, так і балетні презентації. З 2007 р. він вважається експериментальним майданчиком Національної Академії Мистецтв, відділення - Хореографія) [9; 46].

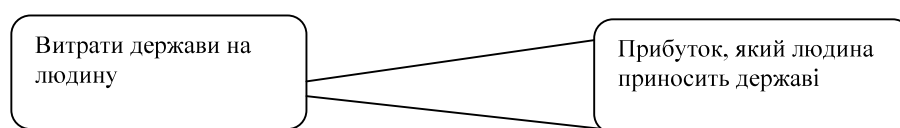
Основним моментом у формуванні естетичних поглядів та смаків вихованців дитячих будинків та комун є настанови та директиви Міністерства Цивільних справ КНР та Міністерства Освіти КНР (щодо репертуару пісень, оформлення спален та інших приміщень), поряд з цим, великий вплив справляють місцеві та національні звичаї, традиції, власні уподобання колективу. Наприклад, діти залучаються до святкування майже всіх свят, традиційних для представників малих національностей - вихователів будинку. Але не менш гучно святкуються такі свята, як «Свято національного прапору», «Свято Організації юних піонерів Китаю» тощо.

Важливою частиною національного виховання є програми з національного всиновлення та культурний супровід дітей, які були всиновлені іноземцями. За кількістю переданих іноземцям дітей, КНР на першому місці в світі. За офіційними даними Державного Центру з всиновлення, з 1992 р. лише громадянами США були всиновлені 55 тисяч китайських малюків. Адаптація дитини до нової сім'ї суворо контролюється медиками та представниками соціальних служб Китаю. Вітається, якщо сім'я запрошує няню-китайку для своєї нової дитини, а власні діти пари (якщо є) відвідують китайські навчальні заклади. Вважається, що няня-китайка допоможе батькам організувати виховний процес з урахуванням національних традицій Китаю, а китайські школи і садки допоможуть новим братам і сестрам перейнятися повагою до китайської культури і нівелювати випадки дискримінації дитини за національною ознакою. Китайська держава не має наміру забувати про своїх відданих на всиновлення закордон синів і дочок. Їх батькам нагадують, що їхні діти - китайці, і в них є, крім прийомної мами, ще мати - Батьківщина. Іноземним прийомним татам і мамам пропонують вступати до Асоціації прийомних батьків китайських дітей, філії якої діють при амбасадах КНР, з тим, щоб прищеплювати дітям зачатки китайської культури, мови. В останні 3 роки Китайське керівництво виділяє кошти на відвідування Китаю родинами, які всиновили китайських дітей у попередні роки (1 дитина + 1

дорослий). Їм надаються пільгові квитки на авіапереліт, організовується культурна програма та програма подорожей.

Посольства КНР у різних країнах зобов'язані слідкувати за тим, щоб всиновлені з КНР діти відвідували курси китайської мови при консульських пунктах та філіях Інституту Конфуція, брали участь у святкуваннях та культурних заходах, що їх проводить Амбасада. Обговорює китайське мас-медіа й невдалі випадки передачі дітей іноземцям. Але робиться це без особливої помпи, і окремим інцидентам не надають характер національної катастрофи, хоча широко освітлюють усі випадки повернення дітей із неблагополучних іноземних сімей у Китай.

Висновки. Нині в Китаї питання виховання знову набирають гостроти й актуальності. Лозунг „сучжі цзяююй” (тобто „виховання з метою підвищення якості нації”) обговорюється на сторінках не тільки педагогічних і наукових, але й суспільно-політичних видань. Спрощену ідею «якісної нації» за китайським уявленням можна визначити так:

Якісним вважається суспільство, де цього балансу дотримується 75% населення мінімально, а прибуток, який людина приносить державі, у 2,5 рази більше, ніж ті кошти, які держава витратила на цю людину [9; 32]. І саме національне патріотичне виховання вважається базисом досягнення цієї омірної цифри, оскільки в такому разі людина буде діяти свідомо заради власної країни як для себе самої.

Вважаємо, що відомості, викладені в цій статті, будуть не тільки цікавими, але і корисними для широкого загалу українських вчених, теоретиків та практиків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бельков О. Национальное и национализм / Олег Бельков // Безопасность Евразии. - № 4 (октябрь-декабрь). - 2005. - С.151-213.
2. Мао Цзедун. Выдержки из произведений. - Пекин, 1967. - 327с.
3. Развитие производительных сил Китая / Отв. ред. М.Л.Титаренко. - М. : Наука. Гл. ред. вост. лит., 1999. - 246 с.
4. Тибетская детская деревня // Электронный ресурс. Режим доступа : <http://e-moe.com.ua/node/14947>
5. Kallgren Joyce K. Public policy and life in China // The People's Republic of China after 30 years: an overview / Ed. by Kallgren Joyce K. - Berkley, Ca., 1979. - 400p. - p.95-122.
6. Life in modern China: life cycles, customs and religion. - Beijing, Hugh Shapiro 1984. - 91p.
7. Li Fugen, Zhang Hua. «Project Hope» brings hope to younger generation // China Today. - 1999. - June. - p.11-19.
8. Lin W. We bring up ideal people // China Today. - 2009. - №7. - p.23-25.
9. 《延安保育院》剧评三十年代的延安艰苦并快乐着保育院中的延安再透视 //人民日报海外版 - 2011 - 7 - 69 p.
10. 结婚和家的改革 // 人民日报 - 07.2. 1963